

Ansökan om utnämning som: ”Safe Community” (Säker och Trygg kommun), medlem i “International Safe Community Network” genom WHO Collaborating Centre on Community Safety Promotion, Karolinska Institutet

En Säker och Trygg kommun

Inledning

För att bli utnämnd till en Säker och Trygg kommun -A Safe Community fördras att kommunen utgår från sex fastställda, internationella indikatorer vad gäller organisation, program och arbetsätt samt dokumentation och utvärdering av det skadeförebyggande arbetet.

Denna ansökan är skriven så att den redovisar det skadeförebyggande arbetet i Smedjebackens kommun utifrån de sex indikatorerna.

WHO Collaborating Centre on Community Safety Promotion, Karolinska Institutet har formulerat de indikatorer som gäller för internationella ”Säkra och trygga kommuner” - Safe Communities

En säker och trygg kommun skall ha:

1. En infrastruktur baserad på kommuninnevanornas deltagande och samarbete, ledd av en tvärasektoriell grupp som är ansvarig för främjande av säkerhet i kommunen.
2. Långsiktiga, varaktiga program omfattande båda könen och alla åldrar, miljöer och situationer.
3. Program som riktas mot högriskgrupper och -miljöer samt program som främjar säkerhet för utsatta grupper.
4. Program som dokumenterar skadors frekvens och orsaker.
5. Utvärdering för att bedöma programmets processer och effekten av förändringar.

6. Fortgående deltagande i nationella och internationella ”Safe Community”-nätverk.

Smedjebackens kommun avser att följa de indikatorer som WHO har formulerat för ”Säkra och Trygga kommuner”, men även att begreppet Säker och Trygg ska omfatta alla de delar som vi har inom våra verksamheter.

Bakgrund

1990 blev Smedjebackens kommun en av de första Eko-kommunerna i Sverige och har genom detta ett långt förflutet att tänka på långsiktig hållbar utveckling. Smedjebackens lokala Agenda 21 vilar på fem hörnstenar, varav tre är en bra grund när nu kommunen vill utveckla sitt skadeförebyggande arbete och bli En Säker och Trygg kommun.

Dessa tre är:

- Att värna social gemenskap och trygghet
- Att göra alla delaktiga
- Att hitta vägar till genomförande

I den översiktsplan som antogs av kommunfullmäktige 2003 formuleras kommunens vision inför framtiden:

Smedjebacken skall vara en kommun med goda utvecklingsmöjligheter och erbjuda den bästa livsmiljön i Mellansverige.

Denna vision förutsätter att Smedjebacken klarar av att erbjuda sina invånare en mycket bra livsmiljö inom alla områden. Det innebär attraktiva boendemiljöer, ett dynamiskt och differentierat näringsliv, en bra förskola och grundskola, goda möjligheter till vidare studier, trygghet vid sjukdom, en väl fungerande äldreomsorg, goda möjligheter till friluftsliv och kulturupplevelser, bra kommunikationer samt ett fortsatt gott miljöarbete i ekokommunens anda.

Som ett led i att förverkliga visionen vill vi certifiera vår kommun som Säker och Trygg.

Smedjebackens kommun

Historia

Kommunens historia är starkt förknippad med järnhantering. Redan på 1100-talet bröts malm i gruvorna och smältes till tackjärn i hyttorna. Det har funnits sammanlagt 50-talet gruvor och lika många hyttor inom området. Fortfarande kan man se spåren från det gamla bergsbruket.

Dagsläget

Smedjebackens kommun har många höga attraktionsvärden i form av rikhaltig natur, intressanta kulturmiljöer, ett vackert landskap med många och relativt stora sjöar, samt en väl utbyggd grundservice. Dalgången kring Barkensjöarna med tätorterna Smedjebacken, Söderbärke och Vad har många fina boendemiljöer och relativt goda kommunikationer. Nära gränsen till Ludvika kommun ligger tätorterna Harnäs och Hagge.

Under flera år har kommunen levt med betydande befolkningsminskning och ekonomiska problem.

De ekonomiska problemen är numera åtgärdade och de senaste åren har den kommunala ekonomin varit i balans.

Kommunen hade 10.818 invånare den 31 dec 2005. Perioden 1990-2005 har befolkningen minskat med 2.430 personer eller med 18 %. Det är dock värt att notera att den stora förändringen beror på minskad inflyttning och inte ökad utflyttning. Under 2005 är nästan hela befolkningsminskningen relaterad till att dödligheten är högre än antalet nyfödda.

Indikatorerna

För att bli utnämnd till en Säker och Trygg kommun- A Safe Community fodras att kommunen utgår från sex fastställda, internationellt gällande indikatorer vad gäller organisation program och arbetssätt samt dokumentation och utvärdering av det skadeförebyggande arbetet.

1. En infrastruktur baserad på kommuninnevånarnas deltagande och samarbete, ledd av en tvärsektoriell grupp som är ansvarig för främjande av säkerhet i kommunen

För att kunna infria kommunens intentioner med Säker och Trygg kommun är det viktigt att samhällets olika aktörer engageras och att väcka intresse och medvetenhet, för att finna gemensamma lösningar.

Metodik

Genomförandemetodiken består av fyra delar:

- Information
- Utbildning
- Åtgärder
- Uppföljning

Information

Det skadeförebyggande arbetet handlar framför allt om att väcka medvetenheten om skaderiskerna, inom kommun och landsting och hos enskilda, föreningar, företag och organisationer. En viktig uppgift är därför att sprida informationen i olika forum:

- muntligt i stora och små grupper,
- på mässor och utställningar.

- skriftligt genom rapporter och skrivelser
- via massmedia

Utbildning

Utbildning är en central del av arbetet och stora utbildningssatsningar pågår samt fler planeras. Målgrupper är personal inom barnomsorg, äldreomsorg, psykiatri, föräldrar, skolans elever och personal, ledare inom idrottsföreningarna och pensionärerna. Allt för öka medvetenheten om skaderisker och säkerhet.

Konkreta åtgärder

Både situationella och sociala – allt från belysningspunkter till föräldragrupper. Många åtgärder genomförs av befintliga samverkansgrupper.

Uppföljning

Kontinuerlig uppföljning, både vad gäller skadestatistik, resultat och process. Säkrande av rutiner för rapportering.

Organisation

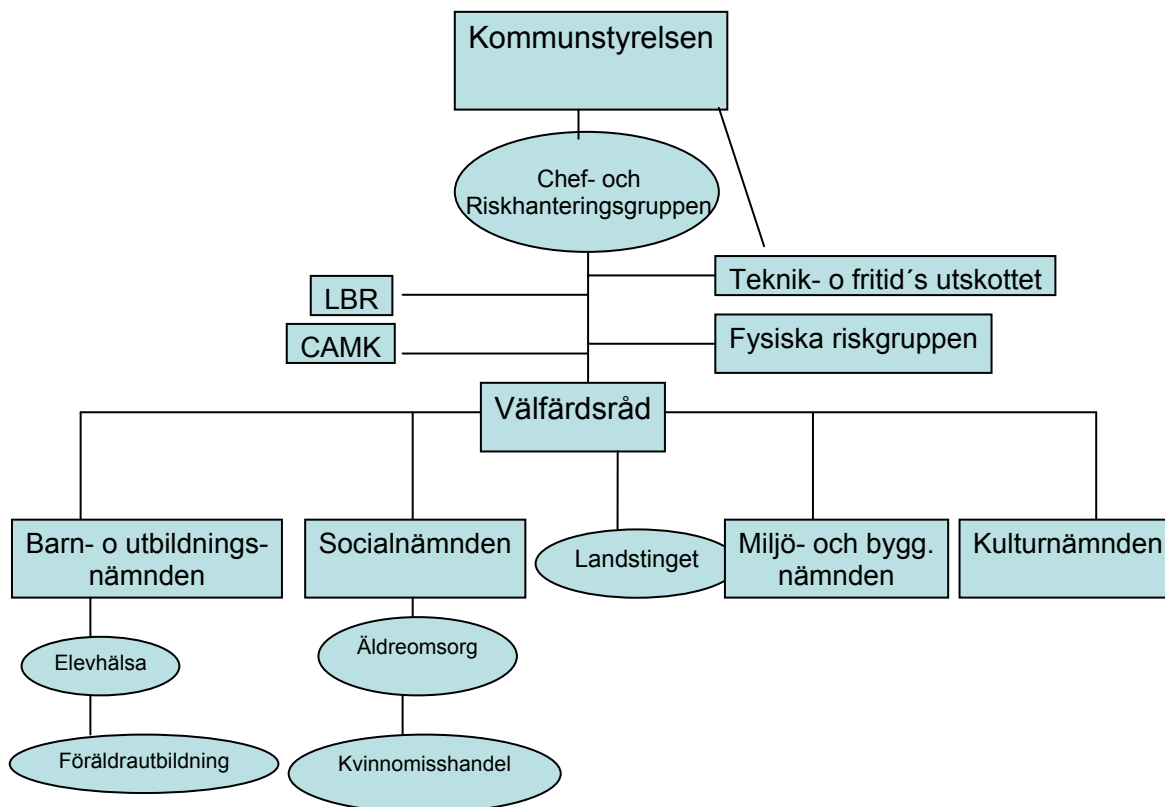
1990 inrättades ett lokalt hälsoråd, en tvärssektoriell grupp med bred tjänstemanna-representation från samhällets olika delar. Samma år anställde landstinget Dalarna den första folkhälsoplaneraren i Västerbergslagen (Ludvika och Smedjebacken). Det första hälsopolitiska programmet antogs av kommunfullmäktige 1994, och en politisk ledningsgrupp för folkhälsofrågor tillsattes.

2001 antogs nu gällande hälsopolitiska programmet av kommunfullmäktige. Ett av delmålen är att Smedjebackens kommun skall bli en Säker och Trygg kommun att leva och verka i och att olycksfall i alla åldrar skall förebyggas. Kommunfullmäktige har det övergripande ansvaret för folkhälsofrågor och arbetet med att bli en Säker och Trygg kommun.

Våren 2004 inrättades ett Valfärdsråd som består av beslutande politiker och verksamhetsansvariga tjänstemän från kommun och landsting. Valfärdsrådet har ansvaret för det samlade olycksfalls-och skadeförebyggande arbetet i Smedjebackens kommun. Ordförande är kommunalrådet och kommunens kanslichef är sekreterare. Till valfärdsrådet är folkhälsoplaneraren knuten med särskilt ansvar för att realisera olycksfalls-och skadeförebyggande programmet.

Det skadeförebyggande arbetet är integrerat i de flesta av folkhälsomålen. Inom det skadeförebyggande arbetet finns det dessutom grupper med olika fokus.

Organisationsschema

Därutöver finns forum för det skadeförebyggande arbetet och som stöd, informationsutbyte och samverkan inom Västerbergslagen (Ludvika och Smedjebackens kommuner).

Fast organisation:

Säkerhets- och risksamordnare är en tjänst som inrättats fr o m 1 jan 2006 med uppgift att på ett systematiskt sätt arbeta med de fysiska riskerna, men även med utbildning av personal och andra i bl a Systematiskt brandskyddsarbete. Denna tjänst kommer att delta i bl a Vårdförvaltningsrådet, riskhanteringsgruppen samt i de flesta övriga grupperna och fungera som en sammanhållande, stödjande och samverkande faktor. Tjänsten har även en viktig funktion genom att vara ”motor” i styrningen till övergripande helhetslösningar i syfte att skapa ett tryggt och säkert samhälle.

Teknik- och fritidsutskottet som ligger direkt under kommunstyrelsen, består av tre ledamöter samt föredragande tjänsteman från respektive verksamhet. De behandlar frågor rörande gator, vägar, fastigheter, idrotts- och fritidsanläggningar.

Riskhanteringsgrupp – kommunens förvaltningschefsgroup kompletterad med säkerhets- och risksamordnaren och tekniska chefen fungerar som riskhanteringsgrupp för hela den kommunala verksamheten – både hårda och mjuka frågeställningar. Syftet med detta är att använda befintliga grupper och utöka frågeställningarna istället för att bilda nya grupper. En mindre grupp bestående av teknisk personal hanterar den praktiska delen – lås, larm etc.

Kommunens **Brottsförebyggande Råd =LBR** är en tvärssektoriell grupp som verkar mot skadegörelse och brott med representanter från företagare, polis, kommun, fastighetsbolag.

Den är underställd kommunstyrelsen. Rådet har sin verksamhet uppdelad på social och situationell prevention.

Äldresäkerhetsgrupp som jobbar med säkerhetsfrågor för de äldre. Tvärsektoriell grupp med representanter från kommun, landsting, polis och pensionärsorganisationer.

Barn och ungdomssäkerhet finns det fokus på i flera grupper och mellan olika professioner ex vis:

- skolan-socialas familjeenhet
- föräldrautbildning
- idrottslärare, folkhälsoplanerare, räddningstjänst och elevhälsan
- elevhälsan och folkhälsoplanerare har prioriterat med elevhälsans roll/arbetsätt.

Gemensamt med Landstinget har Ludvika och Smedjebackens kommun ett Barn- och Ungdomsforum där frågor om skador, droger och barn och ungdomars hälsa alltid är på agendan, gruppen består av både politiker och tjänstemän.

Idrottssäkerhet, en grupp med representanter från ungdomskontoret, fritidskontoret, Sisu-idrottsutvecklare och folkhälsoplanerare.

Kvinnomisshandelsgrupp finns sen 1995 och består av representanter för socialtjänsten, familjerådgivningen, polisen, barn- och ungdomspsykiatri, BVC-distriktssköterskemottagningen, barnmorskemottagningen, psykmottagningen, kyrkan, kvinnojouren samt brottsofferjouren. Gemensamt har gruppen upprättat en handlingsplan ”*Våld mot kvinnor*” *Smedjebacken!*

Handlingsplanen tar upp hur olika myndigheter och organisationer ska arbeta för att stödja och hjälpa kvinnor som utsätts för våld. Syftet med planen är att minska våld och övergrepp mot kvinnor i Smedjebackens kommun samt att de som möter kvinnorna får ökad kunskap. Viktigt är att berörda kvinnor får snabb och trygg hjälp till rätt stödinsats.

Projekt Triangeln (start maj 2006) handlar om en vårdkedja för ungdomar i riskzonen och är ett samarbete mellan IFO i Smedjebackens kommun och Ludvika kommun samt den gemensamma gymnasieskolan VBU. Syftet med projektet är att förhindra utslagning av unga människor, som riskerar att utveckla en drogproblematik eller ungdomar med psykisk ohälsa, neuro- psykiatrisk problematik

Därutöver finns ytterligare forum som används för att informera om skadeförebyggande arbete. Exempel på detta är:

- ”Samråd i vården” är möte mellan landstingsrepresentanter och de olika pensionärs-och handikapporganisationerna för ömsesidig information.
- Samverkansberedningen som är ett mötesforum mellan landsting och kommun,

2. Långsiktiga, varaktiga program omfattande båda könen och alla åldrar, miljöer och situationer.

Skadeförebyggande verksamhet för vuxna 25-64 år

Information

- Öppet hus på brandstationen inför 1:a advent med information om bl a brandvarnare och dess skötsel, vilka brandsläckare man behöver i hemmet
- POSOM-grupp som fungerar som akut stöd i händelse av kris.
- LRF= Lantbrukarnas riksförbund har haft informationsträffar angående säkerhet i skog och på lantgårdar.
- Tidning ”Skydd mot olyckor” har delats ut till alla hushåll april 2006.
- En miljökalender distribueras till alla hushåll varje år och innehåller många skadeförebyggande tips omkring bl a kemikaliehantering och miljöfarligt avfall.
- På kommunens hemsida finns det aktuell information och länkar där man kan läsa mer.
- Informationskväll om att vara Säkerhetsmedveten - men inte rädd. Polisen ansvarar för detta i samverkan mellan kommunen och SISU idrottsutbildare. Man får lära sig hur man kan undvika våldssituationer och stärka självförtroendet.

Utbildning

I lagen om skydd mot olyckor anges att den enskilde och de olika samhälls- verksamheternas förmåga att själva vidta åtgärder till skydd mot olyckor skall stödjas. Räddningstjänsten erbjuder brandskydds- och HLR-utbildning till näringslivet, landstinget och kommunens verksamheter. Erbjudandet om utbildning ges via kommunens hemsida och lokala träffar samt via mun till mun metoden. Cirka 200 personer får utbildning i Hjärt-/lungräddning varje år. Brandskyddsutbildningen når ca 100 personer per år.

I samband med fastställande av ny policy om alkohol och droger, har arbetsledare och personalgrupper erhållit utbildning via arbetsgivarna Smedjebackens kommun och Ovako (de två största arbetsgivarna).

Utbildningskväll arrangerad LRF(lantbrukarnas riksförbund)med säkerhetsvandring på bondgård, med betoning på barnsäkerhet (Farmarbus)

Åtgärder

RISKLINJEN -020-93 00 00 Folkhälsoinstitutet och SOS Alarm AB i samverkan med Kommun och Landsting. Möjligt att nyttja dygnet runt för att tipsa om faror och risker som finns i vår miljö, samt om farliga produkter för att undvika att det skall hända någon olycka. Ansvarig får kännedom om faran och har att åtgärda vid behov. Årligen redovisas sammanställning från landstinget.

Risklinjen marknadsförs via annonsering, reklamprodukter, direktinformation till allmänheten, skolor och arbetsplatser.

På 15 platser i kommunen tillhandahåller kommunen gratis sandpåsar för sandning under vinterhalvåret. Under vintern 2004-2005 distribuerades ca 25 ton sand i 1,8 kilos påsar. Gruset finns lätt tillgängligt för alla med uppmaning till hjälpsamhet och eget ansvar för skadeförebyggande arbete i vardagen. Påsarna iordningsställs och distribueras via KOMHALL – en rehabiliterings-/sysselsättningsverksamhet i samverkan med kommunen, arbetsförmedling, försäkringskassan och Samhall.

Tillsyn hos alla kommunens djurhållare enligt djurskyddslagen.

I denna ingår att en veterinär tittar på den fysiska djurhållningsmiljön även ur säkerhetsaspekt för människor. År 2004 var fokus fårbesättningar, 2005 hästar och 2006 nötkreatur.

Uppföljning

Skaderegistrering

Övrigt

Inom fysisk planering har miljö- och byggnadsnämnden möjlighet att påverka utvecklingen på olika nivåer. Riktlinjer och rekommendationer för utformning av den fysiska miljön, huvuddragen i tätorternas trafiksystem och säkerhetsavstånd till störande eller riskfyllda verksamheter. Utformningen av den yttre miljön vad gäller bostadsområden, parker, gator och torg. Arbetet kommer att tydligare inriktas mot ökad trafiksäkerhet, minskad risk för olycksfall samt förebyggande av brottslighet.

Kommunens miljöledningsarbete berör samtliga verksamheter och syftet är att uppnå ständiga förbättringar inom miljöarbetet. Frågor om hälsa och säkerhet har en naturlig koppling till miljöfrågorna och kommer därför alltid att beröras.

SBA – systematiskt brandskyddsarbete i samtliga kommunala verksamheter. Smedjebackens kommun är den enda kommunen i länet som hade genomfört detta till 100% år 2005.

För att uppmuntra till skadefri fysisk aktivitet håller en promenadring på ca 10km att färdigställas i centrala Smedjebacken där det blir tillgängligt och möjligt med skadefri rörelse. Den är kompletterad med två hälsospår där den intresserade kan testa sin kondition.

3. Program som riktas mot högriskgrupper och -miljöer samt program som främjar säkerhet för utsatta grupper.

Huvuddelen av det skadeförebyggande arbetet ska vara en integrerad del i ordinarie verksamhet i kommunen.

Kommunens hälsopolitiska program innehåller mål om att Smedjebacken blir en Säker och Trygg kommun att leva och verka i.

De flesta olycksfallen sker i hemmen, på fritiden, vid idrottsutövning och i trafiken. Barn, ungdomar och äldre är riskgrupper som oftast råkar ut för olycksfall och där riktade insatser bedöms ge positiva effekter.

Med utgångspunkt från i första hand landstingets skaderapportering, forskningsresultat, våra egna och andras erfarenheter samt politiska beslut, har nedanstående grupper initialt prioriterats.

- Barn och ungdom
- Äldre
- Idrott-och fritidsutövare
- Trafikanter

Barn och ungdomar

Fakta

Barn och ungdomar mellan 0-18 år uppgick i dec 2005 2253= 20,8 % av den totala befolkningen i Smedjebackens kommun. 2005 registrerades 199 skador bland ungdomar i kommunen på länets akutmottagningar. Av dessa var flertalet 50,7% i bostaden/bostadsområdet och 21 % i samband med idrott.

Mål

Huvudmålet i programmet är att fram till år 2012 minska antalet skador och olycksfall med minst 15 % samt minska de psykiska, sociala och samhällsekonomiska konsekvenserna. Dessutom att minska den upplevda psykiska ohälsan bland ungdomar, främst flickorna.

Inriktningsmål

- Utforma en säker trafikmiljö vid skolor och förskolor.
- Ett säkert föreningsliv för alla barn och unga
- Att minimera den totala mängden riskfaktorer och öka tillgängligheten på skydds faktorer för barn och unga på alla nivåer

Arbetet syftar till att inom alla områden som rör barn och ungdomar ska deras säkerhet vara utgångspunkten i det förebyggande arbetet.

Arbetet med skadeförebyggande och hälsofrämjande verksamheter som omfattar åldersgruppen 0-14 år där information och utbildning ingår.

Information

Barnhälsovården ger information om risker och skyddsåtgärder.

När barnet är **0-4 veckor** genomförs första samtalet om olycksprofylax, det handlar om:

- Hur en säker sov- och skötplats ser ut.

- Säkert sovläge för barnet.
- Hur man säkert använder barnvagn och barnbilstol
- Risker med heta drycker
- Badvattnets temperatur.
- Risker med kvävning och napp
- Större syskons påhitt.

Föräldrarna får litteratur/ broschyrer:

- Rökfria barn
- Små barn är speciella , om säkerhet för små barn.
- Minska risken för plötslig spädbarnsdöd.
- För säkerhets skull, råd om barnsäkerhet 0-12 månader.
- Barn i bil, om hur du skyddar ditt barn.

När barnet är **4-8 veckor** påminner man om det man pratat om tidigare, samt informerar om säker färd i barnbilstol, om bärsele och risker med att barn stoppar saker i munnen.

När barnet är **2-5 månader** informeras om:

- Sov-och skötplatsens utformning.
- Leksaker, vilka kan innebära olycksrisker och ge skador.
- Visar med en testcylinder och om vad som kan medföra kvävningrisk.
- Tar upp risker med rökning inne och ute.

När barnet är **6 månader**:

- Uppföljning av tidigare information.
- Upplyser om risker när barnet förflyttar sig, drar ner strykjärn, petar i kontakter, stoppar i munnen. Kvävningrisker med småsaker, jordnötter, plast m.m.

När barnet är **7-8 månader**:

- Upplysning om risker med fallskador, fönster och trappor.
- Cykelhjälm.
- Snart dags för ny bilbarnstol.
- Brännskadeprofylax.

När barnet är **9-10 månader**:

- Upplysning om åldersanpassad bakvänd bilbarnstol.
- Risker för bränn- och fallskador.
- Litteratur: ”*Små barn och våld på tv.*”

När barnet är **12 månader**.

- Litteratur: ”*För säkerhets skull*”.Råd om barnsäkerhet 1-6 år.

När barnet är **18 månader**:

- Information om säkra produkter som är anpassade till barn.
- Att barn inte kan lämnas utan uppsikt ens för en kort stund.
- Risker med spis, kaffebryggare& kontakter.
- Uppmanar till säker förvaring av kemikalier och mediciner.
- Upplysning om fallrisker, trappor och fönster.
- Cykelhjälm, ekerskydd och bilbarnstol.
- Risker i inne och ute miljö, bad, sol och kyla.

När barnet är **2 år**:

- Information om trafikrisker, klättring, knivar och tändstickor.
- Håll i hand! Kolla barnet.
- Drunkningsrisk vid 10 cm vatten.

När barnet är **3-4 år**:

- Information om trehjulingen, cykelvett och hjälm.

När barnet är **5-6 år**:

- Trafikträning och hjälm.
- Dags att börja lära sig simma.
- Hjälms när man åker pulka och skidor i backe.

På Barnavårdscentralerna i Smedjebacken och Söderbärke finns en barnsäkerhetspärm som innehåller fakta om skyddsutrustning för små barn. Den hålls aktuell av konsumentvägledaren.

När barnet är **12-16 år**

- via föräldramöten kunskap om roll/mandat när det gäller alkohol, tobak och andra droger. Ansvariga är rektor och polismyndigheten.
- Skolan (högstadiet) i samarbete med studieförbund bjuder in föräldrar (via brev och föräldramöten) till olika temakvällar med syftet att ge kunskap till föräldrar om ungdomstidens faror och hur man förebygger skador och droger.

Teman som är aktuella 2006:

- Droger-Våld Man får se en film, Våldets konsekvenser och ha en dialog efteråt.
- Anorexi-Bulimi (Extern föreläsare)
- Internet-attityder-mobbning-droger (Extern föreläsare)
- Trafiksäkerhet (Rektor, polis och försäkringsbolag)
- Stress (Extern föreläsare)

Utbildning

Föräldrautbildningar erbjuds till kommunens föräldrar:

Barnhälsovården erbjuder föräldrautbildning 0-6år.

Teman:

- Gör hemmet tryggare, information om förebyggande åtgärder och första hjälpen. Säkerhetsutbildning i tre steg.
- Trafiksäkerhet, hemsäkerhet, checklista för riskeliminering i hemmet, farliga leksaker och miljöer.
- Även olika utbildningsfilmer:
 - barn i bil (Vägverket) en film om hur Du skyddar ditt barn.
 - Barnsäkerhet (Folkhälsogruppen, Stockholms läns landsting, Vägverket) hur Du skyddar ditt barn.
 - Farliga ljud. En film om leksaker som kan skada hörseln.

- Nyfiken på, ett program om olycksfallsrisker och prevention i småbarnsåldern (Motala olycksfallsprojekt)

Mödravårdscentralen har utbildning till förstagångsföräldrar.

Barnmorskan informerar om hur man lugnar oroliga barn och att det är farligt att skaka barnet. Informerar om hur man skyddar sitt barn i bilen och att de alltid sitter i rätt monterad bilbarnstol avpassad för barnets ålder. Vidare om hur man förebygger plötslig spädbarnsdöd.

Information om möjligheten att nyttja en checklista på farligheter i hemmet, kontaktskydd för att skydda för elolyckor, klämskydd och hörnskydd, samt testcylinder för att visa hur trång strupen är.

Föräldrastöd/utbildning finns för singelföräldrar och för tonårsföräldrar via individ- och familjeomsorgen. Önskemålet av att starta har kommit från föräldrarna själva, ungdomar via ungdomsforum och personal inom familj- och individomsorg och skolan.

Från hösten 2005 har en bred allmän föräldrautbildning COPE startat som vänder sig till föräldrar med barn 3-12 år. Mål och syfte är att ge så många föräldrar som möjligt i kommunen verktyg att förstå och hantera sitt barns beteende och därigenom bli stärkt i sitt föräldraskap. Föräldrarna får redskap och stöd att fostra sina barn till trygga individer.

Hitta Vilse utbildning för samtliga barn i förskoleklass på Internationella barndagen varje år. Ansvarig är Smedjebackens Civilförsvarsförening

Utbildning till alla elever årskurs 7 med start hösten 2006 i Dialogträning - att sätta ord på tankar och känslor och få ökad träning i att lösa egna och andras konflikter både inre och yttre. Skolans kurator och en extern dialoghandledare tränar flickorna under hösten på skoltid och pojkarna under våren 2007.

Dynamisk självspegling med pojk- och flickgrupper genomförs av Elevhälsan som ett led i att öka självkänslan, självkännetiden, självförtroendet, självtilliten och motverka självdestruktivt beteende.

Skolan jobbar medvetet med de 4 esser för att öka elevernas skydd mot livets belastning.

- Självkänslan
- Självförtroendet
- Självtilliten
- Självdestruktivt beteende

Elevhälsans arbete ligger i linje med Nationellt centrum för suicidforskning och prevention av psykisk ohälsa. Deras summering av rekommendationer är grunden i arbetssättet.

Mycket av det arbete som utförs bedöms vara suicidförebyggande.

Utbildning till elever årskurs 9 i Säkerhet och överlevnad med koncentration på hemsäkerhet, brand- och elsäkerhet. Ansvarig är Smedjebackens Civilförsvarsförening

Hjärt-/lungräddningsutbildning för elever i årskurs 9 utvidgas med fokus på att bli en Säker och Trygg (med)människa. Eleverna får utbildning i tre steg:

- HLR -Första hjälpen via idrottslärarna.
- L-ABC via Räddningstjänsten
- Kunskap i basalt krisstöd för att normalisera det onormala och skapa förmåga till att ge trygghet för sig själv och andra.

Som avslut överlämnas en ”verktygslåda” som innehåller allehanda utrustning för att vara beredd om olyckan är framme för både sig själv och andra och som symboliserar den kunskap och färdigheter eleverna fått.

Isvakutbildning för högstadiet med idrottslärarna som ansvariga. Alla får möjlighet att hoppa i en isvak under handledning. De får även kunskaper i hur man färdas säkert och tryggt på isar och i vatten.

Regelbundna brandövningar på skolorna.

Förskoleklasserna får brandkunskap via besök av räddningstjänsten och man får Bamses målarbok och tränar på de utrymningsvägar man har.

Eleverna får elevskyddsombudsutbildning. I den ingår allmän arbetsmiljökunskap om ljus, buller, luft, brandrisker, hur man släcker brand, utrymningsplaner. Eleverna deltar i skyddsronder fr o m årskurs 6 tillsammans med rektor, arbetsplatsombud och representant från tekniska och fastighetsavdelningen.

Studiecirkel pågår med Föräldrar mot narkotika-FMN, för att ge ökad kunskap om hur man förebygger narkotikabruk. Föräldrar har blivit erbjudna via föräldramöten att delta.

Åtgärder

Cykelhjälmarna delas ut till alla förskoleklasser av Momenta AB, genom bidrag från kommunens företagare.

Trafiksäkerhetsvästar inköpta av civilförsvarsföreningen finns som klassuppsättning till förskoleklasser

Busshållplatserna kontrolleras varje år av tekniska kontoret, polis, Dalatrafik och vägverket.

SBA-Systematiskt brandskyddsarbete görs varje år enligt checklista på skolorna.

Felanmälan sker kontinuerlig på skolorna när man upptäcker risker.

Tillbud och olycksfall redovisas varje månad på personalmötet.

Trafiksäkerheten runt skolorna kontrolleras varje år av tekniska kontoret.

I början av varje läsår genomförs en bussrundtur med resande elever i årskurs F-6 med information från polisen och räddningstjänsten.

Vid varje terminsstart och på föräldramöten lämnas information om reflexer och att man måste ha hjälm när man cyklar till skolan. Då förankras även den åldergräns som gäller för att få cykla till skolan.

Handlingsplan mot kränkande behandling såsom mobbning och rasistiska beteenden bland elever och anställda finns inom kommunens samtliga skolor.

På högstadiet har man faddrar vilket innebär att elever i årskurs 9 fungerar som stöd och hjälp åt elever i årskurs 7. Varje fadder har 4-5 personliga fadderelever. Faddrarna har fått stöd och utbildning för sin roll. Behovet påtalades vid ett ungdomsforum där man diskuterade åtgärder mot skadegörelse.

Bergakul - fredagkvällar under höst och vårterminer är högstadiets cafeteria och idrottshall öppen för spontanidrott och mötesplats för ca 200 barn- och ungdomar. Aktiviteten sker i samverkan med kommunens föreningsliv och är gränsöverskridande. Drogfritt och noggranna säkerhetsrutiner skapar en säker och trygg plats och miljö för barn/ungdomar från lågstadiet till gymnasiet. Reflexer har delats ut till besökarna för att de skadefritt skall kunna ta sig till och ifrån Bergakul.

Svenska kyrkan bedriver ungdomsverksamhet. De har personal som arbetar inriktat mot barn och ungdomar. De finns med på fältet vid arrangemang i samverkan med Nattvandrarerna och bidrar till att skapa skadefria arrangemang för ungdomarna.

Uppföljning

Skaderegistrering från landsting och kommun.

Äldre

Arbetet syftar till att de äldre ska kunna bibehålla sin hälsa och ha god kunskap om de skaderisker och friskfaktorer som hör senior livet till.

Mål

Huvudmålet i programmet är att fram till år 2012 minska antalet skador med minst 15 % hos de äldre samt minska de psykiska, sociala och samhällsekonomiska konsekvenserna. Därutöver öka andelen som känner trygghet i sin närmiljö med 15 % till år 2012

Inriktningsmål

- Arbeta aktivt för att förebygga olycksfall bland äldre. Framförallt behöver fallolyckor minska hos de seniorer som bor i eget boende.

Fakta

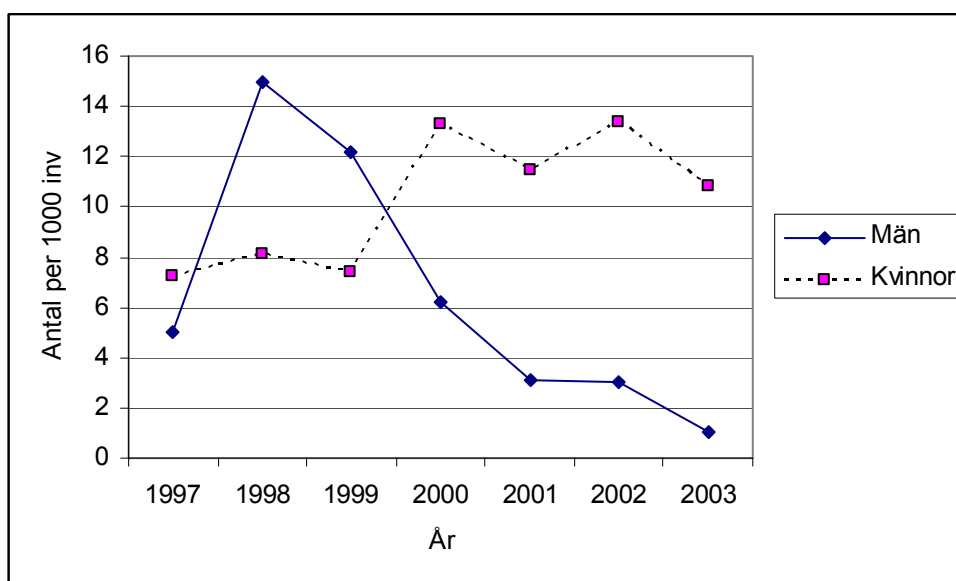
Personer i ålder 65 och äldre dec 2005 2219 i Smedjebackens kommun. De utgör ca 20,5 % av befolkningen. De flesta skador som inträffar i den åldersgruppen sker i deras bostad/bostadsområde år 2005 88 % . Kvinnorna står för 70 % av skadorna . Sammanlagt var det 126 registrerade skador bland 65 år och äldre i kommunen 2005 från länets akutmottagningar.

Primärt är det höftfrakturerna som på olika sätt ska förebyggas då det enligt Socialstyrelsens epidemiologiska centrum var 132 personer i kommunen som opererats för höftfrakturer perioden 1997-2003. Enligt beräkningar är kostnaden 250.000 kr/person således en kostnad under dessa år på 33 miljoner för kommun och landsting.

Antal höftfrakturer fördelat över kön och tid i Smedjebackens kommun:

Smedjebacken höftfrakturer 65 år och äldre

År	Män	Kvinnor	Befolkn m	Befolkn kv
1997	5	9	1004	1244
1998	15	10	1001	1234
1999	12	9	984	1220
2000	6	16	966	1206
2001	3	14	977	1218
2002	3	16	993	1194
2003	1	13	995	1201

Källa socialstyrelsen

Information

Varje år sen 2003 har en Äldremässa arrangerats genom ett tvärssektoriellt samarbete mellan pensionärsorganisationerna, kommunen, landstinget och näringslivet. Mässan har äldresäkerhet som fokus. 2005 besöktes den av ca 500 personer. (22 % av kommunens pensionärer) samt 400 personer 2004.

Medverkande är:

- Diabetessköterska och dietist, som berättar om kost och hälsa och visar hjälpmedel som gör vardagen säkrare.
- Apoteket visar många hjälpmedel för en skadefri vardag
Tandläkare berättar om tandhälsa.
- Tv-Ljudaffär som informerar om trådlösa telefoner och tv apparater.
- Friskvårdsföretag som informerar om vikten av fotvård så de äldre har god känsla i sina fötter och inte snubblar.
- Nyx´security vaktbolag informerar om sin trygghetsskapande verksamhet.

- Räddningstjänsten informerar om brandrisker och brandvarnare.
- Polisen och ambulansen berättar om sin verksamhet.
- Fixare-Rita berättar om de riskreducerande tjänster som går att beställa.
- Svenska kyrkan presenterar sin diakonala verksamhet.
- Pärkans hemtjänst som säljer fönsterputsning och storstädning.
- Sparbanken informerar om hur man säkert förvarar sina pengar.
- Folkhälsoplanerare säljer broddar och pratar om risksanering i hemmet m.m.

Alla hushåll med någon som fyllt 70 år får en upplysningspåse med uppmaning om att:

”I ett upplyst samhälle förhindras fall. Vi hjälps åt att upplysa varandra.”

Påsen finns att hämta på Apoteket och på de kommunala äldreboendena och personer med hemhjälp får den distribuerad den vägen. Den har annonserats via äldresäkerhetsgruppen, media och mun till mun metoden.

Påsen innehåller:

- Lokal och central information om hur man förebygger och undviker skador.
- En lågenergi lampa med uppmaning om att ha belysning på även nattetid för att undvika fall.
- Visitkort till den kommunala Frisk-Fixaren Rita.
- Checklista för att gå en säkerhetsrond i hemmet.
- Informationsblad om vilka skadereducerande tjänster man kan köpa via Komhall samt information om hemtjänsten och anhörigstöd.

Det finns 1.566 personer som är 70+ i kommunen och 750 påsar iordningsställdes december 2005 och ca 700 har kvitterats ut. I många hushåll bor det två personer, så påsen har nått en stor del av befolkningen som är 70+.

Vart tredje år planeras en skadeupplysningspåse distribueras till alla 70+ hushåll med aktuell lokal och nationell information.

Utbildning

Äldresäkerhetsutbildning (samverkan mellan kommun, landstinget, äldreorganisationer, apotek m.fl.). Det finns en lång tradition att utbilda de äldre och den seniorutbildning som startade i kommunen år 2000 kommer att fortgå:

Det nuvarande upplägget är fyra halvdagar per år med teman:

- **Säkerhet och trygghet**

Innehåll i kursdagen:

Vilka brandrisker det är i ett hem och hur man kan förebygga dem.

Hur en brandvarnare skall skötas för att fungera. Hur man släcker eld och vilken typ av brandsläckare man bör ha i ett hem. Utrymningsvägar.

Utbildare är räddningstjänsten, försäkringskassan och Röda Korset.

- **Kropp, själ och kultur.** Utbildare är kulturchefen, diakon och friskvårdspedagog.

- **Stöd och hjälp.** Utbildare är distriktssköterska, arbetsterapeut, sjukgymnast och biståndsbedömare
- **Egenvård.** Utbildare är apotek, tandvård och dietist.

Metodutveckling och utbildning för ökad riskmedvetenhet för vårdpersonal och hemtjänstpersonal pågår. Ekonomiska medel för vidareutveckling har beviljats från Kompetensstegen Utbildningen syftar till att öka personalens kompetens om hur olyckor bland äldre kan reduceras genom ett systematiskt skadeförebyggande säkerhetsarbete. Utbildningen omfattar utbildningsinslag om systematiskt

brandskyddsarbete, brandskydd, hjärt- och lungräddning och om hur man förebygger olyckor.

Åtgärder

”**Fixar- Rita**” som alla pensionärerna kan ringa och boka hjälp av till en kostnaden är 50:--/tillfälle. Hon utför riskmoment i hemmet som beställaren anser sig inte kunna utföra själv och som hemtjänsten inte tillhandahåller. Till exempel byta gardiner, glödlampor, följa med på läkarbesök. Då en del av kommunens åldrande befolkning är finsktalande så ges de möjlighet att få fixning även på finska då Rita är tvåspråkig..

Komhall - vår kommunalarehabiliterings anläggning säljer riskreducerande tjänster till kommunens pensionärer ex: Gräsklippning, snöskottning, sandning, krattning, häckklippning, flytthjälp, röjning m.m. Information om att den hjälpen finns är spridd genom upplysningspåse, på äldremässa, på vårdcentral, apotek, bibliotek, de kommunala äldreboendena, via kommunens hemsida och artiklar i tidningar.

Subventionerade broddar finns att köpa på två av de kommunala äldreboendena sedan januari 2005. Uppmaningen är att köpa broddar till sig själv eller någon annan man värnar om för att ”få fotfäste i kommunen”. Sedan starten januari 2005 har det sålts 542 par broddar. . Information om möjligheten att köpa broddar har gått från mun till mun och via den interna kommunala informationen.

Säkerhetsrutiner för samtliga äldreboenden är framtagna och tillämpas När någon flyttar in i det kommunala boendet så genomförs en riskbedömning/fallprevention enligt checklista. Bl a via genomgång av olika symtom på/för mediciner och levnadsvanor som kan föranleda åtgärder för att undvika olyckor och skador.

Om olycka eller skada sker så rapporteras händelsen och den tas upp på personalmötet så alla får del av den och upprepning kan undvikas. Kopia lämnas även till den Medicinskt ansvarige sjuksköterskan i kommunen som sammanställer alla kommunens olyckor/skador för att analysera orsaker och arbeta förebyggande årligen. Det finns även riktlinjer för avvikelshantering.

De kommunala biståndsbedömarna kontrollerar riskerna vid första hembesöket och informerar personalen om vad de skall förändra när de etablerat en relation med hemtjänsttagaren. Om olämpliga mattor förekommer påtalas det direkt.

Hemtjänstpersonal, hemsjukvårdspersonal och elevhälsans personal är utrustade med broddar som personlig skyddsutrustning av sin arbetsgivare. I de kommunala leasingbilarna finns det 2 kilos gruspåsar så det är lätt och enkelt att grusa för att motverka fallskador vid besök i tjänsten.

Syninstruktör som bl a jobbar skadeförebyggande mot synskadade i kommunen med att inventera skaderisker och skyddsutrusta hemmet och närmiljön för de synskadade.

Kommunen erbjöd pensionärerna en subventionerad resa i maj 2006 för att besöka en specialaffär som säljer skadeförebyggande produkter för säker och trygg livsföring. Med på resan var en arbetsterapeut för skadeförebyggande rådgivning. Erbjudandet går ut med hushållsutskick i Hälsoveckans program.

Uppföljning

Skaderegistrering

Idrott och fritidsutövare

Det av central betydelse att kommunens idrottsanläggningar håller en hög kvalitet för att förhindra att skador och olyckor sker.

Detta kan möjliggöras genom regelbundna kontroller av både den inre och yttre miljön.

Mål

Huvudmålet i programmet är att fram till år 2012 minska andelen olycksfallsskador med minst 15 % samt deras sociala, psykiska och samhällsekonomiska konsekvenser.

Inriktningsmål

- Förebygga skador inom motion och idrott.
- Förebygga användande av droger och doping inom idrott.
- Kartlägga olycksfalls- och skadeläget varje år.
- Erbjud utbildningar till föreningar

Fakta

Landstingets skaderegistrering redovisar 2005 att 16,7 % av de skador som registrerades inträffade 5,5 % i fri natur och 11 % inom idrott. Sammanlagt var det 106 registrerade skador bland befolkningen i kommunen 2005 från länets akutmottagningar.

Aktiviteter

Idrottslärarna, föreningarna och SISU samverkar i skadeförebyggande utbildningar.

Säkerhets- och underhållsrutiner genomförs i alla kommunala sport- och fritidsanläggningar minst en gång per år. Man kontrollerar efter SBA(systematiskt brandskyddsarbete) genom en stor arbets- miljö och brandskydds rond där kommunen som ägare initierar och går igenom anläggningarna med dem som finns i verksamheterna. I varje fastighet finns minst en kontrollant som har daglig tillsyn när han/hon ser fel och brister

I ishallen utförs skydds- och säkerhetsrond före och efter säsong. Skydds- och säkerhetsrond tillsammans med representanter för föreningar, tekniska kontoret, fastighetsavdelning och fritidsavdelning tillsammans. Protokoll förs och det registreras vem som ansvarar för åtgärder.

Kommunen har skapat ett "Hälsospår" där kommuninnevånare i alla åldrar kan träna med minimal skaderisk.

Information

SISU Idrottsutbildarna informerar om skadeförebyggande utbildningar

Information och redovisning av skadestatistik till idrottsföreningarna genom SisU, kommunen och landstinget.

Utbildning

Sport och fritidsskadeutbildning erbjuds föreningarna genom SISU i samarbete med Röda Korset.

Utbildning i Kost- och träningslära har skett till föreningarna i samarbete med idrottslärarna, SISU och föreningarna.

Hjärt-/lungräddning, första hjälpen och brandskydd har skett till föreningarna i samarbete med Röda Korset och Räddningstjänsten.

För att utveckla och stärka ledarna inom idrottsföreningarna initieras en grundutbildning år 2006 i sex steg via SISU. För att öka skaderiskmedvetenheten vid utövande av idrott och skapa ett ökat säkerhetstänkande.

1. Kunskaper i Hjärt-/lungräddning som räddningstjänstens personal håller i.
2. Kunskaper i Första hjälpen som räddningstjänstens personal håller i.
3. Kunskap och färdigheter om idrottsskador och tejpning som en idrottsortoped håller i.
4. Idrottens sociala ledarskap, tobak, alkohol, dopning, resor och mobbing.(SISU och DIF)
5. Träningens grundprinciper.(uthållighet, snabbhet, styrka. SISU)
6. Kost och sömnens betydelse för idrottande ungdomar.

Detta kompletteras med valfri barn- och ungdomsledarutbildning och ledaren får kvittens på att de är en Säker och Trygg idrottsledare och aktuell förening erhåller bidrag på 1000:- från kommunen.

Åtgärder

Policy finns om att samtliga kommunala gym och idrottsanläggningar skall vara drogfria.

Uppföljning

Skaderegistrering

Trafiksäkerhet

Mål

Huvudmålet i programmet är att fram till år 2012 minska andelen olycksfallskador med minst 15 % samt deras sociala, psykiska och samhällsekonomiska konsekvenser.

Inriktningsmål

- Granska trafikmiljön vid samtliga skolor och förskolor i Smedjebackens kommun för att öka säkerheten.
- Utveckla och förbättra cykel och gångbanor i kommunen.
- Öka belysningen för att skapa sikt och öka tryggheten och säkerheten.

Fakta

Skador uppkomna i trafik, transportmiljö och på gator och vägar utgör ca 9,8 % av registrerade skador. Antalet olyckor 2005 var 62 stycken, 44 singelolyckor och 18 kollisionsoolyckor, 59 % av de olycksdrabbade är pojkar och män.

Information

Information om cykelhjälm och skaderisk vid cykling sker till föräldrar på föräldramöten.

Till föräldrar på föräldramöten har det via högstadiet varit information angående skaderisker vid mopedåkning. Rektorn har informerat.

Lokala informationsinsatser genom lokalpressen om skaderisker vid moped åkande.

Utbildning

Trafiksäkerhetsutbildning bedrivs på samtliga skolor bl a med trafiksäkerhetskalendarern som underlag. Kalendarern är samfinansierad av kommunen, landstinget och ortens företagare

Trafiksäkerhetspromenader genomförs med skolbarnen fortlöpande under skoltiden.

Åtgärder

Trafiksäkerheten runt skolorna kontrolleras varje år

Farthinder är utplacerade på riskbedömda platser och följs upp och ändras vid behov.

Utbyte av befintliga gatubelysningar till lågenergilampor för att möjliggöra en ökad belysning i kommunen, för att öka tryggheten och minska skaderisken. Utbytet av belysningsarmaturer är påbörjat 2006 och intensifieras hösten 2006 med 10 000 nya armaturer per år och alla armaturer är utbytta inom tre år.

Polisen har intensifierat sina insatser riktade mot mopedförare och beslagtagit ett flertal trimmade mopeder under 2005.

Ny rondell i olyckdrabbad korsning på riksväg 66 genom av kommunen förskottade medel till Vägverket för att påskynda byggnationen. Invigning 24 maj 2006 klockan 24.00. Över 300 personer kom!

Uppföljning

Skaderegistrering

4. Program som dokumenterar skadors frekvens och orsaker.

Socialstyrelsen ger oss statistik på hur många höftfrakturer vi har i kommunen varje år.

Folkhälsoinstitutets kommunala basfakta

Ger oss en del uppföljningsbara tal, som är sammanflätade med det skadeförebyggande arbetet. Nyckeltalen i vårt hälsopolitiska program är uppföljningsbara.

Landstingets skaderegistrering.

Sedan 2002 sker skaderegistrering på länets akutmottagningar vilket möjliggör tillgång till statistik varje år på hur kommuninnevånarna sökt akutmottagningar i länet. Från och med hösten 2005 skaderegistrerar vårdcentralerna sina patientbesök . Statistiken ger ett bra planeringsunderlag och informationsmateriel som visar högriskgrupper och högriskmiljöer. Landstingets skaderegistrerare sammanställer statistiken årligen och förser kommunen med fakta om hur skadebilden ser ut på kommunal nivå. Skaderegistreringen redovisas som bilaga .

Landstingets epidemiologiska undersökningar

Landstingets epidemiolog genomför med regelbundna intervaller enkäter till befolkningen riktade till ungdomar, personer mellan 20-64 år och de äldre. Där kan man också följa en del av befolkningens mående som har med mående/skador att göra, andelen deprimerade m.m.

Kommunal skaderegistrering

Samtliga skador och tillbud som sker inom den kommunala organisationen rapporteras och sammanställs årligen.

Den ***kommunala sjukvården*** rapporterar fortlöpande till kommunens medicinskt ansvariga sjuksköterska alla händelser, där en patient i samband med hälso och sjukvård drabbats av eller utsatts för en risk.

Allvarliga tillbud anmäls vidare till Socialstyrelsen.

Lokal statistik över brott och skadegörelse följs regelbundet via Polisen, tekniska kontoret och bostadsföretagen. Lokala brottsförebyggande rådet hålls informerad.

Lokal statistik över antal barn och ungdomar som besöker Bergakul, hur mycket sand, broddar, friskfixningar, upplysningspåsar det går åt m.m.

Rikspolisstyrelsens trygghetsundersökningar.

5. Utvärdering för att bedöma programmets processer och effekten av förändringar.

Välfärdsrådet skall varje år analysera Smedjebackens skadeförebyggande programinsatser och effekter och till hjälp i utvärderingen använda tillgänglig skaderegistrering. Utvärderingen görs utifrån de uppsatta målen och inriktningsmålen. Skaderegistreringen ger fakta om skadornas omfattning och orsaksmönster.

Måluppfyllelsen är i hög grad beroende av hur arbetet har bedrivits.

Frågor att besvara:

- Känner sig alla delaktiga i processen?
- Vilka metoder har använts och är de framgångsrika?
- Vad har man faktiskt gjort?
- Hur gjordes insatsen?
- Varför gjorde man så?
- Vilka har medverkat?
- Har det medfört några kostnader?
- Har det medfört några besparingar?
- Vem/vilka har ansvaret?
- Var det rätt målgrupp?

I alla verksamhetsplaner ska kommunen och landstinget följa processerna och de aktiviteter som bedrivs. I Smedjebacken är det viktigt att kommun och landsting följs åt och samverkar i processer och aktiviteter som bedrivs.

6. Fortgående deltagande i nationella och internationella Safe Community nätverk

Nätverkskonferenser:

Rosersberg 2004

Nationella konferenser:

Umeå 2004

Internationella konferenser:

Helsingfors 2002

Bergen 2005

Nordiska:

Karlstad 2005

Referenslitteratur:

Räddningstjänst i förändring- ledarskap och metodik för säkerhet och skydd mot olyckor.

Tommy Rosenberg. Räddningsverket

Nya verktyg för föräldrar - Förslag till nya former av föräldrastöd. Statens folkhälsoinstitut.

Från barnolycksfall till barns rätt till säkerhet och utveckling. Slutbetänkande av barnsäkerhetsdelegationen.

Tänk långsiktigt! En samhällsekonomisk modell för prioriteringar som påverkar barns psykiska hälsa Skolverket, socialstyrelsen, statens folkhälsoinstitut.

Barns skador i Sverige. Barnsäkerhetsdelegationen.

Äldres skador i Sverige. Räddningsverket.

Säkra seniorer. En metodbok för att förebygga fallskador hos äldre, Centrum för skadeprevention Stockholms läns landsting.

Förebyggande hembesök. Socialstyrelsen.

Bättre hälsa hos äldre! Göran Berleen. Statens Folkhälsoinstitut.

På väg mot ett skadefritt Sverige. Folkhälsoinstitutet 1996:117

Riskhantering ur ett folkhälsoperspektiv. Ragnar Andersson arbetsrapport nr 8 sept2002

Visst kan skador förebyggas - att utforma en kommunal handlingsplan. Folkhälsoinstitutet 2001.

Rapport från landstingskansliets epidemiologiska utredningsarbete, nr129, februari 2005.

Rapport från Landstingskansliets epidemiologiska utredningsarbete, nr127a, januari 2004

Rapport från Landstingskansliets epidemiologiska utredningsarbete, nr 127b, januari 2004

Rapport från Landstingskansliets epidemiologiska utredningsarbete, nr 128, januari 2005-06-29

Rapport från Landstingskansliets epidemiologiska utredningsarbete, 130. Februari 2005-06-29

Tillkomsten av detta dokument.

Denna ansökan beskriver det skadeförebyggande arbete som bedrivs i Smedjebackens kommun. Det finns ingen tydlig start och det finns inget slut då det beskriver en del av en process som är svår att se ytterkanterna på. Det är många människors arbete och tankar.

Vi hjälps alla åt!

Smedjebackens kommun

Landstinget Dalarna

Leif Nilsson
Kommunstyrelsens ordförande

Carin Runeson
Ordförande i Västerbergslagens
Hälso- och Sjukvårdsnämnd